

נולדתי לך | בתיה דורון

לא מזמן חגגתי יום הולדת, מה שאומר שלפני 22 שנה ילדה אותי בחורה בת 19. היא הייתה בוכרית תמימה עם חיוך כובש, מתבגרת אבודה בשכונה תל אביבית מוכת עוני. תשע עשרה שנים אחר כך, בבית קפה, אישה יושבת מול נערה ולא כל כך יודעת מה להגיד.

האישה הזאת קונה לי בראוניז וקפה, ואני צוחקת באופן מוגזם מכל משפט שהיא אומרת במבט שמפחיד לי להסתכל בו מרוב שיש לו מה לספר. אני צוחקת והוצה לברוח לאוסטרליה ובו בזמן לחבק את השבר ולא לעזוב. תל אביב סואנת כרגיל, ורק בארומה תל אביב פינת ירושלים הכול עוצר מול מרחק של שנים ותהומות שבין עולם לעולם. הקפה טעים, הלב דופק על מאתיים, ואז אני שמה לב שאנחנו ממש דומות.

שכונה תל אביבית, על הרצפה בלונים, חזרנו ממסעדה בוכרית. אני הרי צריכה להכיר את העדה לא? אנחנו שנה אחרי, ושלושה אחים ביולוגיים כבר התגברו על ההלם ומתייחסים אליי כמו אל אחת משלהם. האימא הביולוגית שלי מרגישה בנוח לנזוף בי על זה שאני לא אוכלת, כמו שאני מרגישה בנוח לגנוב לה זוג מכנסי פיג'מה.

שתינו נמוכות ועגולות קצת, וחוש ההומור התפתח אצלנו בצורה דומה גם אחרי עשרים שנה בנפרד. והנה אימא מתקשרת: "פוציק, תמסרי לאימא הביולוגית שלך ד"ש". בכל פעם שזה נהיה מפחיד אני עוצרת רגע, הולכת לאמבטיה ומתיישבת על הקרמיקה הקרה והמתקלפת. אני מזכירה לעצמי שהכול בעצם נורמלי, זה רק החיים שלי שקצת מוזרים.

אימוץ נו מה, ככה זה עובד. נכון? נכון. "בואי הנה, אמירה!", הם קוראים לי בקול גדול, "הזמנו אוכלו", ואני מוציאה את העגבנייה מהמבורגר שלי, ומרימה עיניים כדי לגלות את האח הביולוגי שלי עושה בדיקת את אותו הדבר. יחד אנחנו מניחים את העגבנייה על השולחן ולוקחים ביס. מזל טוב.

לתגובות: betidoron0@gmail.com

העובר הבריא להחזרה לרחם. תהליך זה נקרא PGD - אבחון גנטי טרום-השרשתי.

עשינו 'דור ישרים', זה לא מספיק? 'דור ישרים' היא עמותה שחוללה מהפכה חשובה ביותר בציבור החרדי, שעד הקמתה לא ביצע בדיקות גנטיות בכלל, בשל השלכות שיכולות להיות על משפחה שלמה במציאת נשאות אצל אחד מבניה. כפתרון לבעיה זו בנו מערכת שאינה מדווחת את התוצאות עצמן, אלא רק את השורה התחתונה - האם יש מחלה וזהו אצל הזוג או לא.

העמותה אמורה להתעדכן ולבדוק את המחלות שנכללות על פי התקדמות המדע וסל הבריאות. בכל מקרה מחלות שקשורות לכרומוזום איקס, כמו פרה-מוטציה לאיקס שביר, לא נכללת, שהרי היא אינה מחלה רצסיבית, ובכל היריון של אותה אישה יהיה סיכון.

לכן זוגות דתיים-לאומיים, שאין להם בעיה לדעת על נשאות של אחד מהם, עדיף שיעשו בדיקות רגילות ולא יסתפקו ב'דור ישרים'. אם כבר עשיתם - בקשו את רשימת המחלות שנבדקו וגשו איתה לקופת החולים להשלמה של איקס שביר ואולי עוד מחלה או שתיים.

אבל החלטנו לא לעשות בדיקות גנטיות בהיריון.

אין קשר בין הדברים. גם זוג שלא מעוניין בבדיקות לגילוי תסמונת דאון במהלך ההיריון, מתוך מחשבה שלא יבצעו הפסקת היריון, עדיין מומלץ שיעשה בדיקות לגילוי נשאות למחלות גנטיות לפני ההיריון. נסביר את העניין על ידי משל לאנציקלופדיה. מחלה גנטית היא שינוי של אות אחת. מחלה כרומוזומלית, כמו תסמונת דאון, דומה לחסר או עודף של כרום שלם.

מחלות גנטיות באות לרוב בתורשה מההורים, ואילו מומים כרומוזומליים אינם משפחתיים אלא שכיחים יותר ככל שגיל האישה מתקדם. על הבדיקות לגילוי מומים כרומוזומליים - בפעם אחרת. זוג יכול להחליט שלא יבצע הפסקת היריון במקרה של תסמונת דאון, ובכל זאת יימנע מלידת ילד עם מחלה גנטית שניתנת למניעה מראש.

תבדקו את זה

כיצד מבצעים בדיקות גנטיות? הדרך הפשוטה ביותר היא לגשת לאחות של מרכז בריאות האישה בקופת החולים. שם הזוג נותן מידע על מוצא אבות המשפחה, ומקבל את רשימת המחלות שמומלץ לבדוק על פי שכיחותן ועל פי המוצא. יש בדיקות שכוללות בסל הבריאות ואלה שניתן לבצע בתשלום שאינו גבוה. הבדיקה היא למעשה בדיקת דם, ולרוב רק האישה נדגמת. במקרים מורכבים ניתן לפנות ליועץ גנטי מוסמך.

אנחנו כבר נשואים, מה התועלת בבדיקות?

גם אם נמצאה מחלה גנטית אצל שני בני הזוג, אין זה אומר שאי אפשר למנוע היריון עם ילד חולה. אלא שכאן כבר מדובר בתהליך מורכב שכולל שאיבת ביציות מהאישה, הפרייתן מזרע הבעל ובדיקת העוברים בשלבים מוקדמים ביותר לצורך בחירת

במסגרת עבודתי כרופא פוריות אני נפגש עם זוגות בשלב שקודם להיריון. אחד הנושאים שעולים לדין הוא הבדיקות הגנטיות שהרופאים, על פי המלצת משרד הבריאות, מציעים לבצע לפני ההיריון. במידע זה חשוב לשתף גם את כלל הזוגות בשלב טרום היריון.

מה הן בכלל בדיקות גנטיות?

ישנם סוגים שונים של בדיקות גנטיות. אנחנו מדברים על חיפוש מוטציות (פגמים) נקודתיות. חלק מהאנשים, שהם בריאים לגמרי וכלל אינם מודעים לכך, נושאים פגמים קלים במטען הגנטי. חלק מהפגמים הללו (מחלות רצסיביות) יתבטא רק בתנאי שכן הזוג או בת הזוג נושאים את אותו הפגם. מחלות כאלה נפוצות במיוחד בקבוצות שבמהלך הדורות נהגו להתחתן בתוך עצמן, כמו היהודים. ישנן גם צורות הורשה אחרות, למשל כאלה הקשורות לכרומוזום X, כאשר מספיק שהאם נושאת כדי להגדיל באופן משמעותי את הסיכוי לילד חולה.

זוגות דתיים-לאומיים, שאין להם בעיה לדעת על נשאות של אחד מהם - עדיף שיעשו בדיקות רגילות ולא יסתפקו ב'דור ישרים'